

án) beleegyezett abba, hogy több százezer „zsidó munkást” bocsát a német háborús erőfeszítések támogatása céljából rendelkezésre. Közülük százezret a Todt-szervezet alkalmazott volna egy föld alatti repülőgépgyár építésére a Cseh–Morva Protektorátusban néhány hónapon belül. Ezt a fura tervet azért dolgozták ki, hogy pótolják a Luftwaffe veszteségeit, és ellensúlyozzák a német repülőgépgyártó iparnak a szövetségesek által történt elpusztítását. A klessheimi megegyezés alapján Edmund Veesenmayer, mihelyt megérkezett Budapestre, azonnal fölvetette a 100 000 „zsidó munkás” kérdését. A megszállás korai szakaszában fő diplomáciai funkciója e tekintetben az volt, hogy biztosítsa a munkások gyors elszállítását. Ismervén a kötelezettségeket, melyeket a kormányzó a magyar állam nevében vállalt, a Sztójay-kormány készségesen együttműködött teljesítésükben. Április 9-re Hitler már olyan helyzetben volt, hogy arról tájékoztatta Erhard Milch tábornagyot, a légügyi minisztérium vezetőjét és a Luftwaffe fegyverkezési főnökét, hogy a szükséges 100 000 magyar zsidó rövidesen megérkezik. Öt nappal később Veesenmayer jelentette Ribben-tropnak, hogy ilyen értelmű „szilárd biztosítékot” kapott Sztójaytól. A magyar miniszterelnök arról biztosította őt, hogy Magyarország két héten belül 50 000 jó erőben lévő zsidót bocsát a Birodalom rendelkezésére, és további 50 000-et a következő hónap végéig. Sztójay biztosítékait megerősítette a kormányzó egyetértése, a honvédség és a belügyminisztérium által felajánlott együttműködés, továbbá a Sicherheitsdienst és a magyar rendőrség által már foganatosított intézkedések.¹ A következő napon, április 15-én Veesenmayer jelentette a német külügyminisztériumnak, hogy a honvédség kész azonnal 5000 zsidót rendelkezésre bocsátani, és három-négy naponként újabb 5000 fős kontingenseket, amíg el nem érik az 50 000-es számot. Miután a zsidókkal rendelkezhetett, Veesenmayer megbeszéléseket kezdett elszállításukról Otto Winkelmann-nal, az SS és a német rendőrség magyarországi parancsnokával, és utasításokat kért Berlintől, hogy Németország mely részébe kell irányítani a transzportokat.² Április 19-én Veesenmayer sürgette Berlint, hogy gondoskodják tehervagonokról annak a 10 000 zsidónak az elszállításához, akiket a magyar honvédelmi minisztérium már rendelkezésre bocsátott.³

Veesenmayer közléseit von Thadden másnap továbbította Eichmann-nak a saját megbeszéléseiről készített összefoglalóval együtt, melyeket Rolf Güntherrel, Eichmann helyettesével folytatott ugyanerről a kérdéstről. Von Thadden szerint Günther azt állította, hogy Eichmann irodája majd megoldja a magyar zsidók elszállításával kapcsolatos összes problémát, amint megkapja a zsidók rendeltetésére vonatkozó végső uta-